

บทที่ 4

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการแข่งขันเรือยาวประเพณี : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวพิษณุโลก

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษากระบวนการแข่งขันเรือยาวจังหวัดพิษณุโลกโดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการชุดเรือยาวจนถึงกระบวนการแข่งขันเรือที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวพิษณุโลก
2. เพื่อให้เป็นแนวทางศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการแข่งขันเรือยาวในท้องถิ่นอื่นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการแข่งขันเรือยาวตั้งแต่ชุดเรือจนถึงการแข่งขันจากเอกสารที่มีอยู่ในแหล่งต่าง ๆ คือ
 - 1.1 สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
 - 1.2 หอสมุดสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
 - 1.3 กองการศึกษาเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
 - 1.4 สำนักงานเลขานุการวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก
 - 1.5 สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
 - 1.6 สำนักงานป่าไม้จังหวัดพิษณุโลก

2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการแข่งขันเรือยาวตั้งแต่ชุดเรือจนถึงการแข่งขันจากบุคคลต่าง ๆ คือ

2.1 ช่างชุดเรือ 2 คน คือ

2.1.1 นายเลิศ โพนามาศ อายุ 79 ปี บ้านเลขที่ 133 หมู่ 8 ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

2.1.2 นายเฉลียว กองช้าง อายุ 65 ปี บ้านเลขที่ 342 หมู่ 4 ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

2.2 เจ้าของเรือ 2 คน คือ

2.2.1 พระราชรัตนมุนี วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก

2.2.2 พระครูสมุทรสำเนา ปิยวัณโณ วัดบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.2.3 นายเชษฐ อุไทย องค์การทอผ้าพิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.3 คณะกรรมการจัดการแข่งขันเรือยาว 5 คน คือ

2.3.1 นายทองคำ ครุฑคง อายุ 51 ปี บ้านเลขที่ 32/6 หมู่ 6 อรัญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.3.2 นายอานุกาพ สรรพานิซ อายุ 42 ปี กองการศึกษาเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.3.3 นายชอบ เมฆสว่าง อายุ 52 ปี การกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดพิษณุโลก

2.3.4 นายขวัญทอง สอนศิริ อายุ 32 ปี โรงเรียนพิษณุโลกศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.3.5 นางเรณู ทองประไพ อายุ 35 ปี กองการศึกษาเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและบุคคลเพื่อศึกษาภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวพิษณุโลกจากการแข่งเรือยาวประเพณีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4. เขียนรายงานการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

การแข่งขันเรือยาวประเพณีได้สะท้อนให้เห็นถึง

1. ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อของคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับผีสงเทวดา และพุทธศาสนาอย่างแยกกันไม่ออก ดังจะเห็นได้จากกระบวนการแข่งเรือ ซึ่งเริ่มจากการขุดเรือไปจนถึงการแข่งขันเรือ จะมีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับไสยศาสตร์ทุกขั้นตอน ในส่วนที่เกี่ยวกับพุทธศาสนานั้น การแข่งขันเรือเริ่มมาจากการไปทำบุญหรือทอดกฐินที่วัด ในระยะต่อมาเมื่อมีการแข่งขันเรือยาวอย่างเป็นทางการระหว่างชุมชน วัดกลายเป็นผู้อุปถัมภ์หรือเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการรวมคนเข้าร่วมแข่งขัน

2. ภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่แสดงออกในกระบวนการแข่งขันเรือยาว โดยจะเห็นได้จากภูมิปัญญาในการหาเสาแสวงหาไม้ การคัดเลือกไม้ การขุดเรือ การแต่งเรือ และการทำพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลทางจิตวิทยาของการแข่งขัน

3. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน กระบวนการแข่งขันเรือยาวได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในชุมชนในยุคต่าง ๆ คือในยุคก่อน พ.ศ. 2504 ความสัมพันธ์ของประชาชนเป็นแบบพี่น้อง พี่พาค้ำและร่วมมือกันโดยมีความศรัทธาในพุทธศาสนาเป็นแกนกลาง ส่วนในปัจจุบันความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นความสัมพันธ์ในเชิงผลประโยชน์ มีลักษณะตัวใครตัวมัน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิมได้เปลี่ยนแปลงไป และบางอย่างก็สูญหายไป

อภิปรายผล

การแข่งขันเรือยาวประเพณีเป็นภาพสะท้อนวิถีชีวิตดังต่อไปนี้

1. ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อของคนในชุมชน วิถีชีวิตชาวพิษณุโลกที่อาศัยอยู่สองริมฝั่งน้ำน่านพึ่งพาน้ำสำหรับการเกษตร การอุปโภค บริโภค การคมนาคม วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คน ด้วยศรัทธาอันแนบแน่นในพระพุทธศาสนาเมื่อถึงฤดูน้ำหลากชาวบ้านจึงพร้อมใจกันแต่งองค์กฐิน ผ้าป่าใช้เรือเป็นพาหนะแห่แหนไปทอดยังวัดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเป็นประจำสม่ำเสมอทุกปี หลังจากเสร็จพิธีทางศาสนาต่างพากันแข่งขันพายเรือ เพื่อความสนุกสนานและสร้างความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ แบบไม่เป็นทางการ รางวัลที่ได้มีผ้าแพรหลากสี น้ำมันก๊าด นาฬิกา ต่อมาการแข่งขันเรือยาวได้พัฒนารูปแบบขึ้น มีระเบียบ กติกา มุ่งหวังชัยชนะและเพื่อศักดิ์ศรีของชุมชน เรือที่ใช้ในการแข่งขันจึงต้องกำหนดขนาด เพื่อไม่ให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ การขุดเรือได้สะท้อนให้เห็นถึงศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อผีสงเทวดา มีบทบาทเกี่ยวข้องในการดำเนินวิถีชีวิตของชาวพิษณุโลก กล่าวคือ ชาวบ้านเชื่อว่าต้นไม้ใหญ่อย่างเช่นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์จะมี

เจ้าป่าเจ้าเขาสิงสถิตคอยดูแลรักษา ต้นไม้ขนาดใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของรุกขเทวดา นางไม้ ก่อนที่จะทำการตัดโค่น ต้องบอกกล่าวขออนุญาตอย่างมีเหตุผล โดยการบวงสรวง ด้วยบายศรี 1 คู่ ดอกไม้ที่สวยงามมีกลิ่นหอมที่หาได้ตามป่าเป็นเครื่องบูชา รูป 16 ดอก เป็นสื่อกลิ่นของรูปจะขจรขยายไปถึงเทพเจ้าบนสรวงสวรรค์ให้ท่านที่อยู่ในโลกวิญญูณ ได้รับรู้ เทียน 1 คู่ เพื่อเป็นแสงสว่างนำทาง อาหารคาว ได้แก่ หัวหมู ไก่ต้ม ไข่ต้ม อาหารหวานและผลไม้ตามแต่จะหาได้ รวมทั้งผ้าแพรหลากสีสำหรับผีผู้หญิง ผู้ทำพิธีคือ ผู้รู้หรือร่างทรงหรือพร้าหมณ์ ที่มีประสบการณ์ติดต่อกับวิญญูณได้ ด้วยการอาราธนา พระรัตนตรัย คาถาชุมนุมเทวดา แล้วขอด้วยวาจาว่าขอตัวต้นไม้เพื่อไปขุดเรือยาว เพื่อเกียรติยศชื่อเสียงของท้องถิ่นของแผ่นดิน เมื่อรูปหมดก็ลา หากเทพท่านอนุญาต ท่านจะมาเข้าฝันหรือบอกผ่านร่างทรง หากไม่อนุญาตต้องทำพิธีบวงสรวงใหม่ เพื่อท่าน หลบไปหาที่อยู่ใหม่หรือตามมาอยู่กับไม้ที่ตัดมาเป็นแม่ย่านางเรือของเรือต่อไป ถ้าเป็น เช่นนี้การชักลากเคลื่อนย้ายหรือทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องต้องบอกกล่าวไป ทุกขั้นตอน มิเช่นนั้นอาจเกิดอุบัติเหตุ บาดเจ็บ เจ็บไข้ได้ป่วย ชัดขวางให้เสียการ หรือ ฝันร้าย พิธีกรรมเป็นรูปธรรมสะท้อนถึงผลของความมั่นใจ เชื่อมโดยระหว่างสิ่งที่ตามอง ไม่เห็นกับการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นกลไกให้คนในท้องถิ่นอยู่ร่วมกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกรู้คุณค่าของป่าไม้เป็นรูปแบบการจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจของชาวพิษณุโลก

สมัยโบราณก่อนการแข่งขันเรือยาว ชาวบ้านเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ อาถรรพ์ พระ ผู้จัดการเรือ เจ้าของเรือ จะเป็นผู้ทำพิธี ตรวจสอบสภาพความเรียบร้อยของเรือ เช่น เอาจีวรพระรดใต้ท้องเรือหัวจรดท้าย หากท้องเรือไม่เรียบเกิดแรงหน่วงทำให้เรือวิ่งช้าลง ห้ามการกระทำที่เป็นการไม่เคารพ หรือแสดงความไม่รู้จักคุณต่อผู้มีพระคุณ ทำให้สกปรก มีกลิ่นอันพึงรังเกียจ ได้แก่ การขวางก้อนหินข้ามหัวเรือ การปัสสาวะรดในเรือ พระจึงมีบทบาทเป็นผู้นำทำพิธีศูนย์รวมพลังกาย พลังใจ เพื่อให้เทือกเรือร่วมแรงร่วมมือ ในการพายแข่งขัน การลงยันต์ธงดิดหัวเรือ การใช้ผ้าแพรแดงผูกหัวเรือ เพราะสีแดง หมายถึงไฟ มีฤทธิ์เดชเป็นสง่าผ่าเผยเกรงขามของศัตรู ช่มผีสงเทวดาไม่กล้ามารบกวน ป้องกันเสนียดจัญไร ต่อมาภายหลังนำมาเป็นเครื่องประดับหัวเรือ เป็นสีที่มองเห็นได้ ชัดเจนเมื่อเรือวิ่งเข้าสู่เส้นชัย การตัดสินใจด้วยวิทัศน์ก็สามารถมองเห็นสังเกตได้ง่ายกว่าสี อื่น ๆ

เรือทุกลำจะทำพิธีอัญเชิญบอกกล่าวเช่นไหว้แม่ย่านาง ในเช้าวันที่นำเรือลงน้ำ เพื่อแข่งขันด้วยอาหารคาว หวาน เป็นคติความเชื่อแบบพุทธ ปณพราหมณ์ คนสมัยก่อน จะมีการเลี้ยงดูพรรคพวกเพื่อนบ้านให้อิ่มหนำสำราญในคราวมีงานรื่นเริง เป็นการผูกไมตรี เชื่อมความสามัคคี ตลอดจนผีก็มีส่วนได้รับเลี้ยงด้วย แสดงความเคารพ กตัญญูกตเวที แม้ว่าจะตายไปแล้ว เพื่อให้ท่านพอใจ ไม่โกรธ จะได้บันดาลความเป็นสิริมงคล ทำให้เกิดความมั่นใจ เกิดพลัง เกิดฤทธิ์ทางใจ มีผลต่อจิตใจ เชื่อว่าช่วยให้ประสบชัยชนะในการ แข่งขันและการไหว้ผีลี้ถูกเป็นการกระทำที่ไม่เดือดร้อนหรือก่อให้เกิดผลเสียหายนต่อ

ส่วนรวม พิธีกรรมจึงได้รับการปฏิบัติสืบทอดกันมาแสดงออกในรูปของการกระทำ ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ เสมือนกระจกเงาสท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวพิษณุโลกอีกแง่มุมหนึ่ง

2. ภูมิปัญญาของช่างชุดเรือที่ได้มีการถ่ายทอดและผลที่เกิดต่อท้องถิ่น กระบวนการแข่งขันเรือยาวประเพณีสะท้อนถึงการปฏิบัติของชาวบ้านที่มีอยู่ในคนเฒ่าคนแก่ อยู่ในปากที่เล่าขานกันมา จากการสังเกตในการดำรงชีวิตประจำวัน การนำเอาทรัพยากร ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่มีอยู่มาใช้เป็นประโยชน์ รู้จักทำมาหากินได้สอดคล้องกับ ธรรมชาติ เป็นมรดกชิ้นสำคัญที่บรรพบุรุษได้มอบไว้ให้กับชาวพิษณุโลกที่ได้มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาด้วยการบอกเล่า ท่องจำ จดบันทึก ตลอดจนการจัดการของคนในท้องถิ่น ที่สามารถจัดหาเรือที่มีคุณภาพ การหาไม้ตะเคียนมาทำเรือซึ่งเป็นไม้ที่มีคุณสมบัติเฉพาะ ในการชุดเรือคือ ลำต้นเปลา ตรง ทำให้ไม่มีความเหนียว มีความทนทานกว่า 60 ปี การวัดหาความสูงของไม้ด้วยวิธีง่าย ๆ ใช้ลูกโป่งลอยถึงยอดที่ต้องการแล้วสาวเชือกลงมาวัดความยาว การกั้นโค้งมองลอดหว่างขาที่ได้ระยะด้านประกอบมุมฉากยาวเท่ากัน ซึ่งก็คือความสูงของต้นตะเคียน การโค่นไม้โดยไม่ให้เกิดความเสียหายต่อลำต้น เทคนิคการโค่นไม้ต้นใหญ่ ๆ ด้วยเครื่องมือเพียงไม่กี่ชิ้น เทคนิควิธีการชุดเรือด้วยอุปกรณ์พื้นบ้าน การใช้ความร้อนในการเปิกเรือให้กว้างตามต้องการ รูปแบบของเรือที่เหมาะสมที่จะใช้แล่นในลำน้ำที่มีลักษณะเป็นโคลนอย่างแม่น้ำน่านด้วยโครงสร้างของเรือที่มีความยาวกว่า 14 วา การทำให้เรือลอยล่องอยู่ในลักษณะสมดุล โดยการวางจุดรับน้ำหนักของเรือแต่ละจุด ด้วยกระดูกงูที่ยาวกลางท้องเรือตลอดลำ กงเรือที่รับน้ำหนักจากกระทงนึ่งของฝีพายกระจายอย่างสม่ำเสมอทั่วตลอดลำเรือ การติดกาบเรือเพื่อกันน้ำเข้าทั้งทางด้านซ้ายและขวา การใช้ไม้แอน การตอกตอม่อทำให้เรือแข็งแรงขึ้น เป็นการรับน้ำหนักเฉพาะจุดที่เห็นว่าเป็นจุดเรืออ่อน รูปแบบของโซนหัว โซนท้ายเรือที่แหวกพุ่งไปในอากาศ และเรือแล่นอย่างล่องล่ำไปตามกระแสน้ำ พื้นที่ผิวและลักษณะของใบพายแต่ละพายที่ฝีพายส่งแรงกระทำต่อน้ำทำให้เรือเคลื่อนที่ไปได้อย่างเร็ว การสร้างโรงเก็บเรือเพื่อบำรุงรักษา มิให้เรือผุก่อนเวลา การใช้ชั้นผสมน้ำมันยางทาเพื่อป้องกันแมลง มอด การทำปฏิกิริยาระหว่างความชื้น น้ำและออกซิเจน เทคนิคการวัดความหนาของตัวเรือแต่ละจุดโดยการเจาะเรือแล้วใช้ลูกประสักผสมน้ำมันยางตอกอัดกลับให้แน่น รวมตลอดทั้งการปรับปรุงและซ่อมแซมเรือให้มีสภาพดีคงเดิมในการปรับปรุงรูปแบบแก้ไขจุดรับน้ำหนักและสภาพความอ่อนแอของเรือ ช่างชุดเรือสมัยก่อนมีความรู้ความสามารถจัดการเรื่องเรือได้เป็นอย่างดี สร้างภูมิปัญญาของท้องถิ่นสามารถเผชิญและแก้ปัญหาได้มีประสิทธิภาพทางปัญญาอยู่ในระดับสูงเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเมื่อพิษณุโลกต่อไปในอนาคต

3. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปทำให้วิถีชีวิตของชุมชนชาวเรือแข่งมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงไป ความผูกพันของคนในชุมชนชาวพิษณุโลก เกิดจากความสัมพันธ์ในการร่วมกิจกรรมทำให้เกิดมีความเอื้ออาทร มีการเรียนรู้ปฏิบัติร่วมกัน มีการจัดการที่ดี โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและผู้คน ผู้นำชุมชนคือ พระ รองลงมาได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านจะรับรู้ ยกย่องผู้นำเหล่านี้ให้ความ

ร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม การแข่งขันเรียวาวประเพณีมีความสัมพันธ์ที่เป็นระเบียบแบบแผนของกลุ่มคนดังกล่าวตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ยอมรับนับถือคนดี คนที่มีความเสียสละต่อสังคม การแข่งขันเรียวาวเป็นกระบวนการก่อให้เกิดความสามัคคีเพราะเป็นกีฬาชาวบ้านทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย มีส่วนร่วมเพื่อเอาชัยชนะและศักดิ์ศรีของชุมชน จึงก่อให้เกิดความเป็นระเบียบวินัย และสำนึกของคนในท้องถิ่น เป็นการจักระบบของคนในสังคมโดยอาศัยการแข่งขันเรียวาวเป็นบรรทัดฐาน คนที่มีบทบาทในการแข่งขันเรียวาวจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในสังคมและชุมชนด้วย

ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา เทคโนโลยีส่งผลให้กลไกวิถีของคนเปลี่ยนไป จิตใจของคนเปลี่ยนไปเป็นลักษณะบริโภคนิยม ทุกสิ่งเป็นเงินเป็นทองและนับถือเงินทองเหนือสิ่งอื่นใด การแข่งขันเรียวาวได้สะท้อนสังคมอย่างชัดเจน กล่าวคือ สภาพของสังคมเป็นลักษณะตัวใครตัวมัน การเอาแรงเริ่มหมดไป การทำสิ่งใดก็ต้องได้รับผลตอบแทนเป็นเงิน ความศรัทธาในพระพุทธศาสนาลดลง วัดซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาจิตใจก็เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะของการพัฒนาทางวัตถุยิ่งขึ้น การแข่งขันเรียวาวจึงเป็นการแข่งขันเพื่อรางวัลและเงินจากการพนันมากกว่า ศักดิ์ศรีของชุมชน เกิดเจ้าของเรือที่เป็นตัวแทนของกิจการทางธุรกิจและการเมือง ส่วนกิจการของชุมชนยังคงเหลือเฉพาะวัดต่าง ๆ แต่ก็จัดระบบแบบธุรกิจมากกว่าความเสียสละของคนเหมือนอดีต การพายเรือแข่งขันกลายเป็นอาชีพซึ่งไม่ใช่ความศรัทธาและความสนุกสนานเหมือนเดิม ผู้นำในการแข่งขันหรือผู้มีบทบาทในการแข่งขันไม่ใช่เกิดขึ้นจากความศรัทธาของประชาชนแต่เป็นผู้มีอำนาจและมีเงินเข้ามาแทน การอุปถัมภ์การแข่งขันเรือคือ ผู้มีเงินและมีอำนาจมากกว่าที่จะเป็นคนในชุมชนซึ่งมีลักษณะเป็นผู้นำตามธรรมชาติ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการแข่งขันเรียวาวทำให้ศิลปกรรม ประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างที่เกี่ยวกับเรือหายไป เมื่อสภาพของสังคมเปลี่ยนไปได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันเรียวาว คือป่าไม้หายป่าหาดไม้ใหญ่ ทำเรียวาก ช่างชุดเรือเริ่มหมดไป หาแรงงานที่เป็นฝีพายได้ยากขึ้นเพราะคนหนุ่มสาว วัยแรงงานอพยพเข้าไปทำงานในเมืองหลวงหรือต่างประเทศกันมากขึ้น

การปรับตัวของชุมชนแข่งเรือพิษณุโลก

ในปัจจุบันการแข่งขันเรียวาวเป็นเรื่องของการแข่งขันเพื่อชิงรางวัลหรือบางครั้งมีการพนันขันต่อเพื่อเงินมากกว่าจะเป็นเรื่องของศักดิ์ศรีของชุมชน ชาวบ้านส่วนใหญ่ออกไปหาเงินนอกชุมชนเพื่อให้มีรายได้มากขึ้น การพายเรือซึ่งเคยทำเพราะความสนุกสนานและเพื่อศักดิ์ศรีก็กลายมาเป็นอาชีพหนึ่งซึ่งต้องได้รับผลตอบแทน การแข่งขันเรือปัจจุบันต้องมีการลงทุนมาก ฝีพายต้องมีเวลาฝึกซ้อมเป็นเวลานาน ผู้ควบคุมดูแลเกี่ยวกับเรือจึงต้องมีทั้งเงินที่สนับสนุนหรือจ้างคนพาย หรือมีอำนาจและมีผู้ได้บังคับบัญชาที่สามารถสั่งการได้ เช่น ทหาร ตำรวจ ฝีพายในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยจึงเป็นทหาร หรือตำรวจ ส่วนคนในชุมชนจะกลายเป็นผู้ชมเพื่อความสนุกสนานและการพนันขันต่อเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการแข่งขันเรือยาวประเพณี : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวพิษณุโลก ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อคิดและมีข้อเสนอแนะบางประการ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ ศึกษาเกี่ยวกับการแข่งขันเรือยาวประเพณีในโอกาสต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในอดีตการแข่งขันเรือยาวกระทำเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินระหว่าง การเดินทางไปตามลำน้ำเพื่อประกอบพิธีศาสนา เช่น ทอดกฐินทอดผ้าป่า อาจมีการพนัน ชันต่อระหว่าง เรือต่อเรือ หรือระหว่างเรือของหมู่บ้าน รางวัลที่ได้รับเป็นสิ่งของ เช่น น้ำมัน กากี ผ้าแพร สำหรับตกแต่งหัวเรือหรือแม่ย่านาง

ปัจจุบันประเพณีการแข่งขันเรือยาวมีการพนันชันต่อระหว่างเจ้าของเรือ ผู้ชม การแข่งขันมูลค่าของการพนันนับเป็นลิบล้ำ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายว่าประเพณีซึ่งเป็นแก่น ของการแข่งขันเรือ กำลังถูกกระพี้ของการพนันเจาะชอกซอนจนน่าตกใจและน่าเป็นห่วง การ แข่งขันเรือยาวตลอดลำน้ำในเมืองไทยจึงไม่ใช่ประเพณีเชื่อมความสามัคคีระหว่างหมู่บ้าน หรือจังหวัด แต่เป็นการแก้ลำจากการเสียพนัน ความรุนแรงข้อนี้ คณะกรรมการจัดการ แข่งขันเรือยาวควรได้ประชุมหาทางแก้ไข มิฉะนั้น การแข่งขันเรือยาวประเพณีจะผิด รูปแบบวัฒนธรรมอันดีงามกลายเป็นการก้าวสู่กลไกของการพนันชันต่อที่ดูเด็ด ซึ่งจะเป็น ที่น่าเสียดายและน่าเสียใจยิ่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะในเรื่องการแข่งขันเรือยาวประเพณี : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาว พิษณุโลก ซึ่งน่าจะมีการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ อีก เช่น ควรทำการศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบ การพัฒนาการชุดเรือและการแข่งขันเรือยาวประเพณีตามลำน้ำต่าง ๆ ทั่วประเทศ